

Revner i museets selvforståelse

Med Gitte Engholm fortalt til Ida McDonald & Amalie Birch

Gitte er antropolog og arbejder som museumsinspektør og projektleder på Nationalmuseet. Med en ph.d. og flere års arbejde på et forskningscenter har Gitte gennemgående erfaring med at stå mellem det enkelte menneske – hvad enten det er en kvinde med en børnesag hos kommunen eller en nytillkommen bosnisk flygtning på et ankomstcenter – og systemet med dets iboende antagelser om, hvem disse mennesker er og dermed om, hvad rammerne for hjælp kan og bør være. I det skel har Gitte arbejdet med at kondensere kvinders og flygtnings erfaringer og samtidig forstå det mulighedsrum, som nødhjælpsorganisationer og sagsbehandlere arbejder i og med.

At undersøge den menneskelige livsverden på den ene side og systemets logikker på den anden har også været en afgørende erfaring i hendes nuværende arbejde med samskabelse på Nationalmuseet. “Det er jo typisk for en institution, at man har et behov for at begrebsliggøre og forestille sig, hvem dem man servicerer er, og hvordan man kommer deres behov i møde. Men det gør også, at du reducerer kompleksiteten, og at du ofte ikke i tilstrækkelig grad ved, hvad deres behov egentlig er, og hvordan du rammer det.”

Denne distance mellem livsverden og system er udgangspunktet for Gittes arbejde på Nationalmuseet, hvor hun beskæftiger sig med samskabelsesprojekter med forskellige borgergrupper. Samskabelse betyder for Gitte, at museerne skal blive meget bedre til at nå forskellige borgergrupper uden for museet. “I stedet for at jeg bare har udtænkt formidlingsformaterne og indholdet, så har jeg kontaktet grupper udenfor og i samarbejde med dem udviklet de formidlingstilbud, vi har lavet.”

Et af disse samskabelsesprojekter lavede Gitte i samarbejde med et tekstilværksted i Tingbjerg, hvor kvinder med forskellige nationaliteter laver håndarbejde af al slags: hækling, strik, broderier og papirblomster. Samtidig er det et lille socialt samlingssted, hvor kvinderne også giver lektiehjælp til børnene, hjælper familier i kriseperioder og udfører kriminalitetsforebyggende arbejde. Gitte lavede et samarbejde med kvinderne fra Tingbjerg, hvor de på Nationalmuseet skulle stå for en håndarbejdsworkshop. Projektet skulle fungere som et kulturmøde med udveksling og dialog med håndarbejdet som fælles

udgangspunkt, hvor danske kvinder med interesse for hækling og strikning blev inviteret til at deltage.

Da dagen for workshopen kom, skulle kvinderne tage bus 2A fra Tingbjerg. Men da bussen kørte over Stormbroen, og kvinderne så Nationalmuseet, stod de af bussen og vendte om. Kvindernes hjemmarch skabte stor undren hos Gitte. Hvad var det, der havde gjort, at de ikke ville træde ind på museet? "Bagefter fortalte de mig, at det var for overvældende. En del af kvinderne kom sjældent ud af deres byområde, og de var bange for at komme ind og gøre noget forkert; bange for, at de ikke ville kende koderne for viden, social omgang og opførsel. Det var sådan et øjeblik, hvor jeg tænkte: hold da op! Jeg troede, at museer var sådan nogle inviterende, demokratiske, åbne, trygge institutioner, hvor der er leg, og hvor man føler sig godt tilpas, og hvor man gør et stort nummer ud af at være værter. Men de havde jo slet ikke den forestilling. Senere har jeg lært, at i mange kulturer er museer magthavernes billeder ud af til. Og de styrer, hvilken historie der fortælles til nationen. Det er ikke sådan et sted, hvor man fortæller folkets historie eller det enkelte menneskes historie og sætter fokus på en dialogisk tilgang. Museet (i Danmark) er meget demokratisk i sin formidlingsform og bygger meget på dialog. Og den forestilling havde de ikke om museet. For dem var det en offentlig institution, og det var skræmmende."

Gitte måtte tage til Tingbjerg og følges med kvinderne tilbage til workshopen, så de ankom sammen med hende. Samskabelsesprojektet med kvinderne blev en succes og er et tilbud, som stadig findes. Gitte oplevede senere, hvordan nogle af kvinderne endda tog deres børn, der var på besøg fra hjemlandet, ind for at vise dem "deres museum".

Øjeblikket tydeliggjorde for Gitte, hvor vigtig museernes inddragelse af borgerne i selve udviklingsfasen er for, at de ikke går tabt i det skel, som Gitte før har oplevet mellem livsverden og systemverden.

Det handler ikke kun om integration, men om at museerne skal være med til at styrke sammenhængskraften i samfundet ved at prøve at sikre, at alle har lige adgang til museernes vidensformidling og vidensproduktion, ifølge Gitte. Samskabelse er et skridt væk fra en systemisk forståelse af gæstens behov og et middel til at skabe et mere demokratisk museum. Dermed har samskabelse potentiale til at sparke indad i organisationen selv med udgangspunkt i borgernes perspektiv, hvilket kvindernes reaktion på Nationalmuseet gjorde hende opmærksom på.

"Så det er sådan en måde at prøve at lave nogle sprækker i vores selvforståelse og de måder, vi kommer til at reducere omverdenen på for at kunne håndtere den. Jeg har tænkt på mig selv som én, der skulle lave revner i de her institutioners selvforståelse."

